

„Madame Flirt“

În ianuarie 1904, președinta societății de binefacere „Leagănul Sf. Ecaterina“ a solicitat direcției Teatrului Național (director era Ștefan Sihleanu) închirierea sălii pentru zilele de 4 și 6 februarie, în vederea organizării a două spectacole, ce urmau să fie jucate, în limba franceză, de „amatori din societate“. Piesa aleasă a fost *Madame Flirt*, un vodevil cum „descotat“ de Paul Gavault și Georges Berr, care constituia un recent succes al teatrului „L'Athénée“ din Paris.

Cererea societății a fost aprobată, dar spectacolul din seara de 4 februarie s-a desfășurat într-o atmosferă tulbură; cete de tineri au manifestat în Piața Teatrului împotriva reprezentării de către români pe scena primului teatru al țării, a unei piese în limba franceză. Manifestația, care nu a avut un caracter antifrancez, era îndreptățită și se pare a fi fost spontană, dacă ținem seama de „momentul“ când s-a produs.

Intr-adevăr, în această perioadă s-a putut observa o mișcare de protest, ceva mai organizată, a unui grup de dramaturgi, nemulțumiți pentru felul cum era „tratată“ piesa originală la Teatrul Național. Protestul nu era lipsit chiar de fundament, căci, deși nu putea fi vorba de o persecuție sistematică (așa, cum încerca să acrediteze Alexandru Macedonski, autor al unor piese „ce zăceau în cartoane“), exista totuși o rezervă din partea citorva actori, care aveau de spus un cuvânt în privința alcătuirii repertoriului, față de „piesa românească“, vizate fiind însă „piesele cu țărani“, ocolite de o parte din public, în același timp provocatoare de „bolculcuri“.

Incontestabil că burgheziei nu-i plăceau „ștării pe scenă“, iar scoaterea de pe afiș, după o singură reprezentare, a piesei *De la oaste de Ion Bacalbașa*, socotită de autoritate ca „subversivă“, a îndemnat pe unii actori să se „forească“ de asemenea piese,

pentru a căror montare se cheltuiau în zadar muncă și bani. Împotriva „monopolului“ asupra Teatrului Național, pe care și-l ar fi instituit actorii, s-au ridicat mai mulți autori, care au susținut că „Teatrul Național nu era numai al lor“, și că, în aceeași măsură, el aparține și scriitorilor.

În asemenea împrejurări, problema atitudinii celor din „societate“ față de arta națională a ajuns sub cupola Academiei Române. D. Ollănescu-Ascanio (membru al înaltului for, dramaturg, critic dramatic, istoric al teatrului românesc) a ținut, în ziua de 12/25 martie 1904, comunicarea despre „Societatea română și literatura“.

Vorbitorul a început prin a-și pune două întrebări, la care-și propunea să răspundă: „de ce întreaga pleiadă de autori români nu este gustată, pe cind librăriile gem de publicațiile străine, de un caracter artistic in-doielnic; de ce teatrele noastre sînt goale, pe cînd reprezentațiile trupelor străine, chiar ale celor de strinsură sînt cercetate. Desfășerînd o bogată argumentație, Ollănescu a ajuns la concluzia că vina pentru această tristă situație o poartă cei ce dau o educație și o îndrumare greșită tineretului din „societate“, în special fetelor, prin neglijanța limbii și literaturii române; de cele mai multe ori, educația tinerelor generații se făcea într-un mediu străin sau într-unul stemp, „în afara spiritului de familie și al celui național, ceea ce dă sufletelor o formă cu totul deosebită de psihologia română“.

Pe măsura desfășurării comunicării, aula Academiei pierdea din auditori, iar la sfîrșit un stol de doamne s-a ridicat în mod ostentativ; ele fuseseră decepționate, mai ales că Ollănescu, bărbat frumos și elegant, făcea și el parte din „societate“. Comunicarea a impresionat însă și poate fi considerată ca un semnal de luptă pentru cultura națională.